

Datum van inontvangstneming : 18/12/2017

Zaak C-620/17

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

2 november 2017

Verwijzende rechter:

Székesfehérvári Törvényszék (algemeen gerecht, Székesfehérvár, Hongarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

24 oktober 2017

Verzoekende partij:

Hochtief Solutions AG Magyarországi Fióktelepe

Verwerende partij:

Fővárosi Törvényszék (algemeen hoofdstedelijk gerecht, Hongarije)

Voorwerp van het hoofdgeding

Beroep tot vergoeding van in de uitoefening van de rechtsprekende functie veroorzaakte schade.

Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Verenigbaarheid met het Unierecht van de niet-naleving, in verschillende nationale beroepsprocedures, van een eerder arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie, en verenigbaarheid met het Unierecht van de weigering om schade te vergoeden die zou zijn geleden als gevolg van het niet naleven van dat arrest.

Rechtsgrondslag: artikel 267 VWEU

Prejudiciële vragen

1. Moeten de basisbeginselen en -regels van het Unierecht (in het bijzonder artikel 4, lid 3, VEU en het vereiste van een uniforme uitlegging), zoals uitgelegd door het Hof van Justitie van de Europese Unie, met name in de arrest in de zaak ██████ aldus worden uitgelegd dat de vaststelling van aansprakelijkheid van het gerecht van een lidstaat dat in laatste instantie uitspraak doet middels een vonnis dat in strijd is met het Unierecht, uitsluitend kan worden gebaseerd op nationaal recht of op de criteria die zijn vastgesteld door de nationale wetgeving? Indien deze vraag bevestigend wordt beantwoord, moeten dan de basisbeginselen en -regels van het Unierecht, en met name de drie criteria die door het Hof van Justitie van de Europese Unie zijn vastgelegd in het arrest ██████ om de aansprakelijkheid van de „staat” vast te stellen, aldus worden uitgelegd, dat de vraag of is voldaan aan de vereisten voor de aansprakelijkheid van de lidstaat wegens overtreding van het Unierecht door de gerechten van die staat, moet worden beoordeeld op basis van nationaal recht?
2. Moeten de basisbeginselen en -regels van het Unierecht (in het bijzonder artikel 4, lid 3, VEU en het vereiste van een doeltreffende voorziening in rechte), en met name de arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie inzake aansprakelijkheid van de lidstaat in, onder meer, de zaken Francovich, Brasserie du pêcheur en ██████ aldus worden uitgelegd dat het gezag van gewijsde van met het Unierecht strijdige beslissingen waarmee de gerechten van de lidstaat in laatste instantie uitspraak doen, de vaststelling dat de lidstaat aansprakelijk is voor schade uitsluit?
3. Zijn, in het licht van richtlijn 89/665/EEG, zoals gewijzigd bij richtlijn 2007/66/EG, en richtlijn 92/13/EEG, de beroepsprocedure betreffende de openbare aanbesteding van overheidsopdrachten waarvan de waarde ligt boven die van de communautaire drempels, en de rechterlijke toetsing van de in die procedure vastgestelde administratieve beslissing, relevant voor het Unierecht? Indien deze vraag bevestigend wordt beantwoord, zijn dan het Unierecht en de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie (onder meer de arresten in de zaak ██████ & ██████ ██████ en, in het bijzonder, de zaak Impresa Pizzarotti) relevant met betrekking tot de noodzaak om de herziening toe te laten, als een buitengewoon rechtsmiddel, dat voortvloeit uit de nationale wetgeving inzake de rechterlijke controle op de administratieve beslissing die is genomen in de beroepsprocedure betreffende een openbare aanbesteding?
4. Moeten de richtlijnen inzake de beroepsprocedure bij een openbare aanbesteding (te weten richtlijn 89/665/EEG, inmiddels gewijzigd bij richtlijn 2007/66/EG en richtlijn 92/13/EEG) aldus worden uitgelegd dat daarmee in overeenstemming is een nationale regeling volgens welke de nationale rechters die kennis nemen van het hoofdgeding, geen rekening kunnen houden met een feit dat moet worden onderzocht in overeenstemming met een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie – dat is geweest in een prejudiciële procedure in het kader van een beroepsprocedure betreffende een openbare aanbesteding – met welk feit

bovendien evenmin rekening wordt gehouden door de nationale gerechten die beslissen in een procedure die is ingeleid na het verzoek tot herziening van de beslissing die in het hoofdgeding is genomen?

5. Moeten richtlijn 89/665/EEG van de Raad van 21 december 1989 houdende de coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende de toepassing van de beroepsprocedures inzake het plaatsen van overheidsopdrachten voor leveringen en voor de uitvoering van werken, en met name artikel 1, leden 1 en 3 ervan, en richtlijn 92/13/EEG van de Raad van [25] februari 1992 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende de toepassing van de communautaire voorschriften inzake de procedures voor het plaatsen van opdrachten door diensten die werkzaam zijn in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie, met en name de artikelen 1 en 2 daarvan – inzonderheid in het licht van de arresten in de zaken **[REDACTED]** Pannon GSM en VB Pénzügyi Lízing, alsmede in de zaken **[REDACTED]** & **[REDACTED]** **[REDACTED]** en Impresa Pizzarotti – aldus worden uitgelegd dat een nationale regeling, of toepassing daarvan, krachtens welke, ondanks het feit dat een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie dat werd gewezen in een prejudiciële procedure vóór de uitspraak in de procedure in tweede aanleg, een relevante uitlegging geeft van de Unierechtelijke regels, het gerecht dat kennis neemt van de zaak afwijzend beslist om redenen van tardiviteit, en nadien het gerecht dat kennis neemt van het verzoek tot herziening, de herziening niet ontvankelijk acht, in overeenstemming is met bovengenoemde richtlijnen, met het vereiste van een doeltreffende voorziening in rechte en de beginselen van gelijkwaardigheid en doeltreffendheid?
6. Indien de herziening op basis van nationaal recht ontvankelijk moet worden verklaard, opdat met een nieuwe beslissing van het Tribunal Constitucional (grondwettelijk hof, Spanje) de grondwettelijkheid kan worden hersteld, zou de herziening dan, overeenkomstig het beginsel van gelijkwaardigheid en het beginsel dat is vastgelegd in het arrest Transportes Urbanos, niet ook moeten worden toegestaan in het geval waarin een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie in het hoofdgeding niet in aanmerking is genomen vanwege de bepalingen van nationaal recht inzake procedurele termijnen?
7. Moeten richtlijn 89/665/EEG van de Raad van 21 december 1989 houdende de coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende de toepassing van de beroepsprocedures inzake het plaatsen van overheidsopdrachten voor leveringen en voor de uitvoering van werken, en met name artikel 1, leden 1 en 3 ervan, en richtlijn 92/13/EEG van de Raad van 25 februari 1992 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende de toepassing van de communautaire voorschriften inzake de procedures voor het plaatsen van opdrachten door diensten die werkzaam zijn in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie, en met name de artikelen 1 en 2 ervan, worden uitgelegd in het licht van arrest C-2/06, **[REDACTED]** van het Hof van Justitie van de Europese Unie, krachtens hetwelk de particulier niet specifiek een beroep hoeft te doen op de rechtspraak van het Hof van Justitie, in

die zin dat de procedures bij openbare aanbestedingen die door bovengenoemde richtlijnen worden geregeld, alleen kunnen worden ingeleid door een beroep dat een expliciete beschrijving van de inbreuk op het gebied van openbare aanbestedingen bevat en dat bovendien precies – door een concreet artikel of lid te noemen – aangeeft welke bepaling inzake openbare aanbesteding is overtreden, dat wil zeggen dat in de beroepsprocedures bij openbare aanbestedingen alleen die inbreuken kunnen worden onderzocht die de verzoeker heeft aangegeven aan de hand van de bepaling inzake openbare aanbestedingen [door een concreet artikel of lid te noemen] –, terwijl in elke andere administratieve en civiele procedure ermee kan worden volstaan dat de particulier de feiten aanvoert, en de bewijsmiddelen die deze ondersteunen, en de bevoegde autoriteit of rechter op het beroep beslist in overeenstemming met de inhoud ervan?

8. Moet het vereiste van voldoende gekwalificeerde schending dat is neergelegd in de arresten ██████████ aldus worden uitgelegd dat van een dergelijke schending geen sprake is wanneer het gerecht dat in laatste instantie uitspraak doet en daarbij openlijk in strijd handelt met geconsolideerde rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie, die zeer gedetailleerd is aangehaald – en waarop ook verschillende juridische adviezen zijn gebaseerd – afwijzend beslist op de vraag van een particulier om een verzoek in te dienen om een prejudiciële beslissing over de noodzaak van toelating van de herziening, op basis van het absurde argument dat de Unieregeling – in dit geval met name de richtlijnen 89/665/EEG en 92/13/EEG – geen voorschriften bevat die de herziening regelen, ondanks het feit dat ook daartoe zeer gedetailleerd rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie, waaronder het arrest *Impresa Pizzarotti*, is aangehaald die juist wijst op de noodzaak van herziening in het kader van de procedure voor openbare aanbesteding? Hoe gedetailleerd moet, gelet op het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie C-283/81 *CILFIT*, de nationale rechter de niet-herziening rechtvaardigen, uitgaande van de verplichtende juridische uitlegging door het Hof van Justitie?
9. Moeten de beginselen van een doeltreffende voorziening in rechte en van gelijkwaardigheid, neergelegd in de artikelen 19 VEU en 4, lid 3, VEU, van de vrijheid van vestiging en dienstverlening, neergelegd in artikel 49 VWEU, en richtlijn 93/37/EEG van de Raad van 14 juni 1993 betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken, alsook de richtlijnen 89/665/EEG, 92/13/EEG en 2007/66/EG, aldus worden uitgelegd dat zij [zich er niet tegen verzetten] dat de bevoegde autoriteiten en gerechten, duidelijk in strijd met het toepasselijke Unierecht, het ene na het andere door verzoekster tegen de verhindering van haar deelname aan een aanbestedingsprocedure ingediende beroep afwijzen, voor welke beroepen in voorkomend geval meerdere documenten moeten worden opgesteld, waarmee een aanzienlijke investering in tijd en geld is gemoeid, of deel moet worden genomen aan hoorzittingen, en dat de relevante regelgeving, ofschoon vaststaat dat theoretisch de mogelijkheid bestaat de aansprakelijkheid vast te stellen voor in de uitoefening van de rechtsprekende functie veroorzaakte schade, verzoekster de

mogelijkheid ontnemt om bij de rechter schadevergoeding te eisen voor de schade die is geleden als gevolg van de onwettige maatregelen?

10. Moeten de beginselen die zijn ontwikkeld in de arresten ██████████ ██████████ en Saint Giorgio aldus worden uitgelegd dat schade die is veroorzaakt door het feit dat het gerecht van de lidstaat dat in laatste instantie uitspraak doet, in strijd met de geconsolideerde rechtspraak van het Hof van Justitie, de door de particulier tijdig verzochte herziening, in het kader waarvan deze had vergoeding had kunnen eisen voor de veroorzaakte uitgaven, niet heeft toegestaan?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

- Artikel 4, lid 3, VEU.
- Artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU.
- Artikel 49 VWEU.
- Artikel 267, derde alinea, VWEU.
- Richtlijn 89/665/EEG van de Raad van 21 december 1989 houdende coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende de toepassing van de beroepsprocedures inzake het plaatsen van overheidsopdrachten voor leveringen en voor de uitvoering van werken, gewijzigd bij richtlijn 2007/66/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2007.
- Richtlijn 92/13/EEG van de Raad van 25 februari 1992 [tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende de toepassing van de communautaire voorschriften] inzake de procedures voor het plaatsen van opdrachten door diensten die werkzaam zijn in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie, gewijzigd bij richtlijn 2007/66/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2007.
- Richtlijn 93/37/EEG van de Raad van 14 juni 1993 betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken.
- Richtlijn 2004/18/EG van het Europees Parlement en de Raad van 31 maart 2004 betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor werken, leveringen en diensten.
- Rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie, met name de arresten van 6 oktober 1982, Cilfit e.a. (283/81, EU:C:1982:335); 30 september 2003, ██████████ (C-224/01, EU:C:2003:513); 13 januari 2004, ██████████ & ██████████ (C-453/00, EU:C:2004:17); 16 maart 2006, ██████████ (C-234/04, EU:C:2006:178); 13 juni 2006, ██████████ del Mediterraneo (C-173/03,

EU:C:2006:391); 12 februari 2008, ██████████ (C-2/06, EU:C:2008:78); 18 oktober 2012, Édukövízig en Hochtief Construction (C-218/11, EU:C:2012:643), en 10 juli 2014, Impresa Pizzarotti (C-213/13, EU:C:2014:2067).

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

- Artikelen 6:518, 6:519, 6:548, leden 1 en 2, en 6:549, lid 1, van de Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Wet V van 2013, houdende het burgerlijk wetboek; hierna: „burgerlijk wetboek”).
- Artikelen 260, leden 1 en 2, 266, lid 1, en 270, lid 2, van de polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Wet III van 1952 inzake burgerlijke rechtsvordering).
- A közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény (Wet CXXIX van 2003 inzake openbare aanbesteding).

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 In 2006 diende verzoekster in een aanbestedingsprocedure een offerte in, die evenwel ongeldig werd verklaard door de Közbeszerzési Döntőbizottság (arbitragecommissie voor openbare aanbestedingen). Verzoekster vocht dat besluit in rechte aan, op grond van het feit dat het door de aanbestedende dienst toegepaste criterium van economische en financiële draagkracht ten eerste discriminerend was en ten tweede ontoereikend om op zichzelf de financiële draagkracht van eenieder te beoordelen. Het verzoek werd in eerste aanleg afgewezen. Verzoekster ging tegen die afwijzing in beroep bij de Fővárosi Ítéltábla (hoogste rechter van de hoofdstad). Tijdens de procedure heeft de Fővárosi Ítéltábla op verzoek van verzoekster een verzoek om een prejudiciële beslissing ingediend bij het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof van Justitie”). De prejudiciële vragen betreffen de kwestie of aanbestedende diensten de minimumeisen inzake draagkracht mogen verbinden aan één enkele indicator in het boekhoudkundige document (balans), welke indicator zij hebben uitgekozen ter verificatie van de economische en financiële draagkracht, en, indien dit het geval is, of het feit dat een gegeven (resultaat van het boekjaar) dat zij hebben uitgekozen voor de beoordeling van de minimumeisen inzake draagkracht een verschillende inhoud heeft al naargelang de boekhoudkundige voorschriften van elke lidstaat, verenigbaar is met de vereisten van het Unierecht.
- 2 In het arrest van 18 oktober 2012, Édukövízig en Hochtief Construction (C-218/11, EU:C:2012:643), verklaarde het Hof van Justitie dat „een aanbestedende dienst een minimumeis inzake economische en financiële draagkracht mag stellen door naar een of meer specifieke onderdelen van de balans te verwijzen, op voorwaarde dat deze onderdelen objectief geschikt zijn voor het bieden van informatie over die draagkracht van een ondernemer en die

eis aan de omvang van de betrokken opdracht wordt aangepast, zodat objectief sprake is van een positieve aanwijzing voor een voldoende economische en financiële basis voor de uitvoering van die opdracht maar niet verder wordt gegaan dan hetgeen daartoe redelijkerwijs noodzakelijk is. Een minimumeis inzake economische en financiële draagkracht kan in beginsel niet worden uitgesloten om de enkele reden dat die eis betrekking heeft op een onderdeel van de balans ten aanzien waarvan tussen de wettelijke regelingen van de lidstaten verschillen kunnen bestaan.”

- 3 Bijgevolg oordeelde de Fővárosi Törvényszék (hoofdstedelijk gerecht), die thans, als gerecht van tweede aanleg, in plaats van de Fővárosi Ítéltábla kennis neemt van de zaak, in zijn uitspraak, onder verwijzing naar het arrest van het Hof van Justitie, dat het door de aanbestedende dienst gehanteerde criterium om de financiële en economische draagkracht te bepalen niet discriminerend is, maar heeft hij zich niet uitgesproken over de vraag of het door deze entiteit gehanteerde criterium objectief geschikt is om de financiële draagkracht van de inschrijver te beoordelen.
- 4 Verzoekster heeft tegen de uitspraak in tweede aanleg beroep in cassatie ingesteld bij de Kúria (hoogste rechter, Hongarije), waarin zij de redenen uiteenzet waarom naar haar mening het resultaat van de balans niet geschikt is om de aanbestedende entiteit een reëel en objectief beeld te verschaffen van de financiële en economische situatie van de inschrijver. De Kúria heeft in zijn uitspraak op het cassatieberoep echter overwogen dat verzoekster het cassatieberoep tardief had ingesteld, zodat hij zich niet heeft uitgesproken over de gegrondheid van haar argumenten aangaande de geschiktheid van de vereisten van financiële en economische draagkracht.
- 5 Verzoekster heeft tegen het arrest van de Kúria een beroep wegens ongrondwettigheid ingesteld, dat door het grondwettelijk hof niet-ontvankelijk is verklaard.
- 6 Op 26 november 2014 heeft verzoekster bij de Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (hoofdstedelijke bestuurs- en arbeidsrechter, Hongarije) een verzoek tot herziening ingediend tegen de uitspraak in tweede aanleg, waarin zij verzoekt om vernietiging van de einduitspraak en om vaststelling van een nieuwe beslissing. Tot staving van haar beroep betoogde verzoekster dat in het hoofdgeding helemaal niet was onderzocht of het balansresultaat een geschikte indicator was om de financiële en economische draagkracht te beoordelen. Aangezien bovendien in het hoofdgeding om redenen van tardiviteit geen rekening was gehouden met het arrest van het Hof in zaak C-218/11, of, meer concreet, met een van de daarin vastgestelde criteria, moet deze vraag worden onderzocht in de herzieningprocedure.
- 7 Tot staving van haar stelling dat de herziening ontvankelijk is, beroept verzoekster zich onder meer op het arrest van het Hof van Justitie van 13 januari 2004, [REDACTED] & [REDACTED] (C-453/00, EU:C:2004:17), waarin het Hof oordeelde:

„Ingevolge het in artikel 10 EG vervatte samenwerkingsbeginsel moet een bestuursorgaan een definitief geworden besluit desgevraagd opnieuw onderzoeken teneinde rekening te houden met de uitlegging die het Hof inmiddels aan de relevante bepaling van gemeenschapsrecht heeft gegeven, wanneer:

- hij naar nationaal recht bevoegd is om op dat besluit terug te komen;
- het in geding zijnde besluit definitief is geworden ten gevolge van een uitspraak van een nationale rechterlijke instantie waarvan de beslissingen niet vatbaar zijn voor hoger beroep;
- voormelde uitspraak, gelet op latere rechtspraak van het Hof, berust op een onjuiste uitlegging van het gemeenschapsrecht, gegeven zonder dat het Hof overeenkomstig artikel 234, derde alinea, EG is verzocht om een prejudiciële beslissing, en
- de betrokkene zich tot het bestuursorgaan heeft gewend onmiddellijk na van die rechtspraak kennis te hebben genomen.”

- 8 Volgens verzoekster heeft het Hof in zijn arrest van 16 maart 2006, ██████████ (C 234/04, EU: C: 2006: 178), de beginselen met betrekking tot administratieve procedures uitgebreid tot beslissingen in gerechtelijke procedures.
- 9 Ten slotte heeft verzoekster aangevoerd dat de in het Unierecht neergelegde beginselen van gelijkwaardigheid en doeltreffendheid eveneens vereisen dat de herziening ontvankelijk is. Voorts heeft zij verzocht om indiening van een verzoek om een prejudiciële beslissing over vragen in verband met de ontvankelijkheid van de herziening.
- 10 De Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság heeft het verzoek om inleiding van een prejudiciële verwijzingsprocedure afgewezen en verzoeksters verzoek om herziening niet-ontvankelijk verklaard. Als motivering voor die beslissing gaf hij aan dat *de door verzoekster in haar verzoek tot herziening aangevoerde feiten en bewijzen geen nieuwe feiten of omstandigheden vormen. Voornoemde rechterlijke instantie was van mening dat, wat de ontvankelijkheid van de herzieningsprocedure betreft, de rechter die kennis neemt van de herziening alleen kan onderzoeken of de aangevoerde reden voor herziening kan worden beschouwd als een feit of een bewijsmiddel ten aanzien waarvan de rechter in de procedure nog geen uitspraak heeft gedaan.*
- 11 Met betrekking tot de inleiding van een prejudiciële verwijzing verklaarde de Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság dat, *het binnen dit kader per definitie uitgesloten is dat het gerecht een verzoek om een prejudiciële beslissing indient bij het Hof van Justitie, aangezien het gerecht daarvoor moet onderzoeken of het passend is om de prejudiciële verwijzingsprocedure in te leiden overeenkomstig artikel 155/A van het wetboek burgerlijk procesrecht – rekening houdend met de bepalingen van artikel 234 van het Verdrag van Rome –. Binnen deze context moet worden bepaald of er enige twijfel bestaat over de uitlegging*

van het Gemeenschapsrecht en of er in dit verband een toepasselijke communautaire regel bestaat waarvan de inhoud onduidelijk is en die bij de toepassing van het recht een probleem vormt voor de rechter. In dit verband kunnen derhalve alleen rechtsvragen aan het Hof van Justitie worden voorgelegd, terwijl de kwestie van de ontvankelijkheid van de herziening een feitelijke vraag is.

- 12 Verzoekster heeft bij de Fővárosi Törvényszék hoger beroep ingesteld tegen de beslissing van de Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, en de Fővárosi Törvényszék verzocht om bij het Hof van Justitie een verzoek om een prejudiciële beslissing in te dienen.
- 13 De Fővárosi Törvényszék bevestigde de beslissing in eerste aanleg, en verklaarde dat *de beslissing van de Kúria was gebaseerd op hetzelfde materiële feit als waarnaar wordt verwezen in de einduitspraak van de Fővárosi Törvényszék. Hetgeen door de verzoekster om herziening wordt vermeld, verwijst naar de juridische classificatie van het feit.* De herziening kan echter niet gebaseerd zijn op fouten of vermeende onjuiste rechtsopvattingen, aangezien de instelling van de herziening niet de mogelijkheid biedt om deze te corrigeren.

Aangezien in casu niet de regels inzake gewone rechtsmiddelen maar die inzake buitengewone rechtsmiddelen – met betrekking tot de ontvankelijkheid van de herziening – moeten worden toegepast, was het niet opportuun noch nodig om te verzoeken om een prejudiciële beslissing, aangezien de Uniewetgeving hierover geen regels bevat.

- 14 Na dit alles heeft verzoekster tegen de Fővárosi Törvényszék een beroep ingesteld tot vergoeding van in de uitoefening van de rechtsprekende functie veroorzaakte schade. Zij is namelijk van mening dat het voor haar, doordat zij geen herziening kon instellen, onmogelijk was om de haar door het Unierecht verleende rechten uit te oefenen. Meer concreet stelt verzoekster dat deze rechten van hun inhoud zijn ontdaan, omdat haar niet de mogelijkheid is geboden om krachtens het Unierecht feiten of omstandigheden in aanmerking te doen nemen die zowel voor de arbitragecommissie voor openbare aanbestedingen als in het hoofdgeding waren ingeroepen, maar waarover noch voornoemde Commissie noch de nationale gerechten die kennis hebben genomen van de zaak, uitspraak hebben gedaan.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 15 Verzoekster baseert haar tegen de Fővárosi Törvényszék ingestelde beroep tot schadevergoeding wegens schending van het Unierecht primair op de relevante bepalingen van het burgerlijk wetboek. Voorts beroept verzoekster zich op het arrest van 30 september 2003, ██████████ (C-224/01, EU:C:2003:513), waarin het Hof van Justitie de voorwaarden heeft vastgesteld waaraan moet zijn voldaan om een lidstaat aansprakelijk te kunnen stellen voor schending van het Unierecht. Volgens verzoekster moet, om de aansprakelijkheid van de Fővárosi Törvényszék voor schadevergoeding vast te stellen, enkel worden onderzocht of is voldaan aan de

vereisten die zijn neergelegd in het arrest- [REDACTED] in plaats van aan de vereisten voor civielrechtelijke aansprakelijkheid van artikel 6:519 van het burgerlijk wetboek (dat wil zeggen van nationaal recht) – te weten dat er sprake moet zijn van een onrechtmatige gedraging, van schade en van een causaal verband daartussen – hetgeen betekent dat niet kan worden onderzocht of de met het Unierecht strijdige handelwijze van de Fővárosi Törvényszék verwijtbaar was, en deze niet kan stellen dat hij, om van aansprakelijkheid te worden vrijgesteld, heeft gehandeld op de manier die in het algemeen onder dezelfde omstandigheden kan worden verwacht.

16 Verzoekster merkt op dat aan de vereisten van het arrest [REDACTED] is voldaan, aangezien:

- de Fővárosi Törvényszék, als gerecht van een lidstaat dat in laatste instantie uitspraak doet, Unierechtelijke bepalingen heeft geschonden die verzoekster een recht verlenen. Door de mogelijkheid van herziening af te wijzen heeft de Fővárosi Törvényszék immers ten eerste, het in artikel 19, lid 1, VEU neergelegde vereiste van een doeltreffende voorziening in rechte geschonden en, ten tweede, niet voldaan aan de krachtens artikel 267, derde alinea, VWEU op hem rustende verplichting om, als gerecht dat in laatste instantie uitspraak doet, een prejudiciële verwijzingsprocedure voor het Hof van Justitie in te leiden;
- de schending door de Fővárosi Törvényszék voldoende is gekwalificeerd, primair vanwege het feit dat die rechterlijke instantie, als gerecht van een lidstaat dat in laatste instantie uitspraak doet, ondanks het evidente belang van het Unierecht, geen prejudiciële verwijzingsprocedure voor het Hof van Justitie heeft ingeleid;
- er een causaal verband bestaat tussen de schending door de Fővárosi Törvényszék en de aan verzoekster toegebrachte schade. De Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság had in de procedure betreffende de gegrondheid van de herziening niet alleen het Unierecht correct moeten toepassen, en de vordering van verzoekster moeten toewijzen, maar ook de arbitragecommissie voor openbare aanbestedingen, als verliezende partij in de procedure, moeten veroordelen tot betaling van de kosten van verzoekster in de procedure betreffende de herziening. Nochtans is, aangezien de Fővárosi Törvényszék de herziening niet-ontvankelijk heeft verklaard zodat de Fővárosi Közigazgatási geen uitspraak heeft kunnen doen waarbij verzoeksters beroep overeenkomstig de relevante Uniewetgeving kon worden toegewezen, verzoekster de mogelijkheid ontnomen om de kosten op te vorderen van het hoofdgeding en van de herzieningsprocedure.

17 De verwerende partij, de Fővárosi Törvényszék, is van mening dat de arresten van het Hof van Justitie die door verzoekster zijn aangevoerd laatstgenoemde geen subjectief recht toekennen. Bovendien stelt hij dat de inleiding van een

prejudiciële verwijzingsprocedure een mogelijkheid, doch geen verplichting is voor de gerechten van de lidstaten.

Wat de Hongaarse gerechten betreft, is, volgens de Hongaarse regelgeving, dat wil zeggen de wet inzake burgerlijke rechtsvordering, de essentie van de herzieningsprocedure gelegen in de vraag of er sprake is van nieuwe feiten of omstandigheden met betrekking tot vorderingen waarover reeds uitspraak is gedaan, die de verzoeker niet eerder in het geding heeft kunnen inbrengen om redenen die buiten zijn macht lagen.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 18 De Székesfehérvári Törvényszék (algemeen gerecht, Székesfehérvár, Hongarije) wenst primair te vernemen of de richtsnoeren die het Hof van Justitie in zijn door verzoekster aangevoerde arresten heeft ontwikkeld met betrekking tot de vereisten voor schadevergoeding wegens schending van het Unierecht, en met betrekking tot de ontvankelijkheid van de herziening, aldus moeten worden uitgelegd dat in de onderhavige schadevergoedingszaak verzoekster haar beroep daarop kan baseren, tegenover de thans geldende Hongaarse regelgeving, die van die richtsnoeren afwijkt.